

завданої потерпілій особі неповнолітнім.

Якщо згода щодо відновлення матеріальної, моральної та іншої шкоди не була досягнута на стадії порушення справи про адміністративне правопорушення, справа для розгляду та прийняття обґрунтованого рішення направляється до суду».

Певна річ, медіатор як учасник адміністративно-деліктних правовідносин не може бути наділений правом і повноваженнями приймати рішення у справах про адміністративні правопорушення, він може лише сприяти неповнолітньому та потерпілій особі в пошуку рішення, заснованого на домовленостях та згоді, які відображають інтереси і потреби сторін провадження. При цьому процес медіації повинен зберігати за сторонами всю повноту влади і впливу на процес вироблення і прийняття рішення у справі, а також на зміст цього рішення. Тобто медіація, як процедура, за своєю суттю є так званим відновлювальним механізмом, спрямованим на конструктивне вирішення справи.

Висновок. Адміністративно-деліктне законодавство у сфері захисту прав дитини не відповідає вимогам місця і часу. Його положення мають бути оптимізовані та систематизовані з урахуванням особливого адміністративно-правового статусу неповнолітнього, та враховувати міжнародні стандарти і світову практику реалізації цих прав, свобод та законних інтересів, а також сприяти забезпеченню розвитку правової держави.

Список використаної літератури

1. Левченко К. Б. Концептуальні засади формування національної стратегії у сфері прав людини. *Збірник тез круглого столу, присвяченого 66-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини*: збірник, 5 груд. 2014 р. / Державний науково-дослідний інститут МВС України. Київ: ДНДІ МВС України, 2014. С. 105–109.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>

N. Kolomoets

PERSPECTIVES FOR DEVELOPMENT OF ADMINISTRATIVE AND DELETE LEGISLATION IN THE FIELD OF PROTECTION OF THE RIGHTS OF THE CHILD

The theses highlight the perspectives of the development of administrative and tort law in the field of child rights protection, dictated by international standards. The current state of the domestic legislation in this area is analyzed, the main shortcomings are identified, and the Code of Administrative Offenses of Ukraine is supplemented by fundamentally new norms that are oriented to international legal requirements.

Keywords: child rights protection, international standards, administrative offenses, administrative law, mediation, juvenile mediator.

УДК 343.85:343.62

Федосова О. В.

ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ДИТИНИ

У тезах проаналізовано структуру факторів, які в сучасних умовах істотно впливають на стан злочинності неповнолітніх, та основні напрямки її профілактики в діяльності підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України. Ювенальна превенція розглядається як завдання, що потребує скоординованої взаємодії різних підрозділів Національної поліції України. Внесено авторську пропозицію щодо доповнення переліку дітей, які потребують взяттю на профілактичний облік.

Ключові слова: ювенальна превенція, підрозділи ювенальної превенції, захист прав і свобод дитини, злочинність неповнолітніх.

Злочинність неповнолітніх на сьогодні є нагальною проблемою суспільства. Про рівень кримінальної активності неповнолітніх у масштабах держави свідчать відомості про осіб віком до 18 років, які перебувають на обліку в підрозділах Національної поліції. Із них

найбільший відсоток (68%) становлять діти віком 16-17 років. Дослідження тенденцій злочинності неповнолітніх свідчить, що у порівнянні з дорослими, вона відрізняється високим ступенем активності та динамічністю. За різними даними частка неповнолітніх у загальній злочинності складає від 8 до 12%.

Саме тому, стан протидії злочинам, що вчиняються неповнолітніми, перебуває на посиленому контролі керівництва держави і Міністерства внутрішніх справ України. Вони розглядають протидію злочинності неповнолітніх як один із головних напрямків своєї діяльності.

Суттєвою ознакою злочинності неповнолітніх є те, що вона набуває в Україні дедалі більш організованого, групового характеру. Частка корисливих злочинів із застосуванням насильства, скоєних у групі, становить від 50 до 80%. Найбільш розповсюдженими є злочини, які мають корисливо-насильницьку спрямованість, це – розбій, грабіж, шахрайство, вимагання, вбивство з корисливих мотивів. Кримінальні молодіжні угруповання різних ступенів організованості виявлені у всіх великих обласних центрах країни. Вони утворюються за місцем навчання чи проживання молоді.

Слід мати на увазі, що на стан, структуру, динаміку злочинності серед неповнолітніх істотно впливають деякі демографічні характеристики регіону: чисельність неповнолітнього населення; частка в них різних соціальних груп; чисельність неповних та неблагополучних сімей; частка дорослого населення із низьким культурно-освітнім рівнем та інші умови життя та виховання неповнолітніх.

Сьогодні спостерігається тенденція корисливого використання неповнолітніх у масових акціях політичного чи іншого замовного характеру, провокаціях тощо. До того ж абсолютно новими детермінантами дитячої смертності та травмування стали такі дії, як втягнення дітей у так звані групи смерті у всесвітній мережі Інтернет (через соціальні контактні мережі), намагання підлітків робити «селфі» в екстремальних (небезпечних) умовах, внаслідок чого відбувається, наприклад, падіння з висоти або ураження електричним струмом під час спроби зробити «селфі» на даху електричок, поїздів метро.

Істотно впливає на рівень злочинності втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність. Особливо небезпечними є дії, спрямовані на втягнення осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку, у злочинні групи, у вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів із застосуванням насильства, та які посягають на статеву свободу та статеву недоторканість особи. Важливим засобом запобігання цьому негативному явищу є правильне застосування законодавства про відповідальність за втягнення дітей у злочинну чи іншу антигромадську діяльність.

Водночас, організаційні та управлінські заходи, які вживаються щодо протидії злочинності неповнолітніх на місцях є ще недостатніми. Злочинність неповнолітніх при значних масштабах поширення вимагає рішучих, енергійних і цілеспрямованих заходів для її попередження.

Провідним суб'єктом превентивної роботи з дітьми є підрозділи Національної поліції, які, на відміну від інших, наділені найбільш широким спектром примусових повноважень.

Одним з головних завдань підрозділів ювенальної превенції є профілактика правопорушень серед дітей та реалізація заходів щодо недопущення рецидивної злочинності. З цією метою підрозділи ювенальної превенції здійснюють заходи індивідуальної профілактики, спрямовані на особистість дитини, середовище, яке її формує, а також на умови, обставини та ситуації, що призводять до вчинення дитиною адміністративних і кримінальних правопорушень.

Важливим аспектом цієї роботи є своєчасність виявлення та усунення криміногенних чинників, що збільшують вірогідність повторного вчинення дитиною адміністративного або кримінального правопорушення. Основними складовими роботи працівників підрозділів ювенальної превенції є оцінка, планування і контроль за поведінкою неповнолітньої особи, яка перебуває на обліку. Власне оцінка й передбачає збір повної інформації про дитину, виявлення всебічних даних про середовище, у якому вона проживає, аналіз факторів, які

можуть позитивно або негативно вплинути на її майбутню поведінку.

Сьогодні, актуальним є дослідження питання щодо розслідування кримінальних правопорушень щодо малолітніх, які вчинили суспільно-небезпечні діяння до досягнення віку, з якого можлива кримінальна відповідальність. У зв'язку з цим, одним з проблемних моментів є введення та взяття на профілактичний облік неповнолітніх підрозділами ювенальної превенції.

Згідно чинного законодавства, підрозділи ювенальної превенції зобов'язані проводити профілактичну роботу з неповнолітніми для попередження правопорушень у їхньому середовищі. Важливою складовою цієї профілактики є робота щодо виявлення неповнолітніх правопорушників та дорослих осіб, які втягують неповнолітніх у скоєння правопорушень. Характерним у роботі підрозділів ювенальної превенції є забезпечення профілактичного впливу на криміногенне оточення неповнолітнього.

Так, з метою здійснення заходів індивідуальної профілактики щодо дитини поліцейський підрозділу ювенальної превенції заводить обліково-профілактичну справу та вносить відомості про взяття на профілактичний облік до відповідної інформаційної підсистеми бази даних, що входить до єдиної інформаційної системи МВС, дітей, щодо яких поліцейські ювенальної превенції здійснюють профілактичну роботу.

Взяттю на профілактичний облік відповідно до вимог Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 19.12.2017 № 1044, підлягає дитина:

- 1) засуджена судом до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі;
- 2) звільнена за рішенням суду від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру без поміщення до школи або професійного училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання;
- 3) якій оголошено повідомлення про підозру в учиненні кримінального правопорушення;
- 4) звільнена зі спеціальної виховної установи;
- 5) яка не досягла 18 років і вчинила домашнє насильство у будь-якій формі (дитина-кривдник);
- 6) яка впродовж року два і більше разів була притягнута до адміністративної відповідальності;
- 7) яка впродовж року два і більше разів самовільно залишала сім'ю, навчально-виховний заклад чи спеціальну установу для дітей [1].

Однак, в зазначеному переліку відсутній пункт щодо неповнолітніх, які вчинили діяння, що містять ознаки злочину, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, якщо вони не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність.

Згідно чинного законодавства відповідальність за дії неповнолітніх згідно положень ч. 4 ст. 184 КУпАП «Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей», у вигляді накладення штрафу, буде покладено на батьків або осіб, які їх замінюють [2]. До того ж, відповідно до Інструкції, затвердженої наказом МВС України від 19.12.2017 р. № 1044, до основних повноважень підрозділів ювенальної превенції відноситься проведення ознайомлювальних, попереджувальних бесід з батьками дитини, її законними представниками, членами сім'ї, з метою усунення причин і умов, які спонукали до вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення [1].

Вважаємо, що неповнолітні, які в такому ранньому віці вчинили злочин не повинні залишатися без відповідної уваги, та в обов'язковому порядку повинні знаходитися на профілактичному обліку в підрозділах ювенальної превенції.

У зв'язку із цим пропонуємо доповнити перелік дітей, які потребують взяття на профілактичний облік, визначений Інструкцією з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України, пунктом 8 такого змісту «...які вчинили діяння, що містять ознаки злочину, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, якщо вони не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність».

Вважаємо за необхідне зазначити, що якість та ефективність профілактичної роботи з дітьми належить не тільки підрозділам ювенальної превенції, але й іншим структурним підрозділам Національної поліції. Це, зокрема, підрозділи карного розшуку, дільничні офіцери поліції, слідчі відділи, патрульна поліція. Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді спільно систематизують облік «неблагополучних» сімей і проводять зі службами у справах дітей та підрозділами ювенальної превенції відповідну профілактичну роботу, поповнюють банк даних про дітей, що перебувають у складних життєвих обставинах, проживаючи в таких сім'ях, а також про сім'ї, які не виконують належних їм функцій, здійснюють заходи щодо запобігання дитячій бездоглядності, безпритульності та вчиненню дітьми правопорушень. Отже, без комплексного підходу та єдиної партнерської програми із взаємодії цих служб і підрозділів ефективної роботи в цьому напрямі досягти практично неможливо [3, с. 52]. Тому мають бути скоординовані зусилля усіх зацікавлених центральних і місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадських організацій і, безумовно, сім'ї.

Покращення роботи за цим напрямом позитивно вплине на стан профілактики правопорушень, що вчиняються в середовищі неповнолітніх.

Список використаної літератури

1. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18> (дата звернення 22.04.2019).

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення 22.04.2019).

3. Значення і роль підрозділів ювенальної превенції у сфері захисту прав і свобод дитини: проблемні питання та шляхи удосконалення: наук.-метод. рек. / Укл. О. В. Федосова, Т. М. Малиновська, К. Ю. Шеремет. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2018. 64 с.

O. Fedosova

ON IMPROVING THE PREVENTIVE WORK OF JUVENILE PREVENTION SUBDIVISIONS AS SUBJECTS OF PROTECTION OF THE RIGHTS AND FREEDOMS OF CHILDREN

The thesis analyzes the structure of factors that under present conditions significantly affect the juvenile delinquency, and the main directions of its prevention in the activities of the juvenile prevention units of the National Police of Ukraine. Juvenile prevention is considered as a task that requires coordinated interaction between the various units of the National Police of Ukraine. The author's proposal has been submitted to supplement the list of children who need to be taken for preventive registration.

Keywords: juvenile prevention, units of juvenile prevention, protection of children's rights and freedoms, juvenile delinquency.

УДК 342.7(477)“1917/1991”

Авдан Д. Р.

ГЕНЕЗИС ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ З 1917 ДО 1991 РОКУ

У тезах висвітлено становлення конституційних прав і свобод громадянина в радянській та пострадянській Україні. Подано стислу характеристику основних положень щодо цього питання за конституціями 1919, 1929, 1937 та 1978 рр.

Ключові слова: права людини і громадянина, конституція, правовий статус особи.

Права людини є складним, багатовимірним явищем. У різні епохи проблема прав людини, незмінно залишаючись політико-правовою, набувала релігійно-етичного, філософського звучання.

Людство на шляху утвердження прав і свобод людини пройшло тернистий шлях, крок за кроком обмежуючи всевладдя держави, поширюючи принцип рівноправності на все більше коло осіб та відносин між ними. Часто саме боротьба за права людини, за нові й нові